

Wet op de Geneeskundige BehandelingsOvereenkomst (WGBO)

Algemeen

De WGBO regelt formeel de relatie tussen cliënt en zijn behandelaar. Er zijn een aantal regels in vastgelegd, die voorheen in losse wetten en in rechterlijke uitspraken te vinden waren. Wanneer een cliënt de hulp van een zorgverlener inroept, moet er formeel een geneeskundige behandelingsovereenkomst tussen hen worden gesloten.

Deze wet is van toepassing op artsen, verpleegkundigen, orthopedagogen, psychologen, therapeuten, verloskundigen, fysiotherapeuten, logopedisten, orthopedagogen enz.

De cliënt is de opdrachtgever tot zorg, de behandelaar de opdrachtnemer. Onder zorg wordt verstaan: onderzoek, het geven van advies en specifieke handelingen op het gebied van de geneeskunst. Alles heeft als doel de cliënt van een ziekte te genezen, ziekte te voorkomen of de gezondheidstoestand te beoordelen en te bevorderen, of het verlenen van verloskundige bijstand.

De WGBO is "dwingend recht". Dat wil zeggen dat zorgverleners (of zorgverlenende instanties) en cliënten/patiënten onderling geen afspraken kunnen maken die in strijd zijn met de WGBO.

Het recht van de cliënt op informatie

Als cliënt heb je recht op informatie, in begrijpelijke taal, over je ziekte (als dat van toepassing is) of de aard van je problemen. De behandelaar is ook verplicht om je goede uitleg te geven over de behandeling, de verwachte gevolgen en mogelijke risico's van die behandeling en over eventuele alternatieve behandelingen. Het is de bedoeling dat je als cliënt goed meedenkt en vanzelfsprekend meebeslist over de behandeling. De WGBO schrijft voor dat alles wat er gebeurt tijdens de behandeling in goed overleg plaatsvindt, en dat de cliënt uiteindelijk beslist of er wel of niet behandeld wordt, niet de behandelaar.

De cliënt heeft het recht een behandeling of onderzoek te weigeren en gegeven toestemming weer in te trekken. Wanneer de cliënt daar om vraagt, wordt in het dossier genoteerd voor welke behandelingen of onderzoeken toestemming is verleend.

De behandelaar zal, als dat nodig is en de cliënt het graag wil, informatie op papier mee geven, zodat de cliënt het nog eens rustig kan nalezen. Als de

behandelaar denkt dat bepaalde informatie bij de cliënt slecht zal vallen, dan is dat geen reden om de cliënt deze informatie niet te geven. Alleen als behandelaar inschat dat het geven van bepaalde informatie ernstig nadeel voor de patiënt zal geven, dan mag hij de informatie ook niet verstrekken. De zorgverlener is wel verplicht deze situatie een andere behandelaar te bespreken.

Bij het recht van de cliënt op informatie wordt wel het principe van de redelijkheid gebruikt: als er bijvoorbeeld een kans van 1 op een miljoen is op een bepaalde bijwerking van een bepaalde behandeling, dan hoeft dat niet besproken te worden.

Het recht van de cliënt om geen informatie te willen

Als een cliënt zegt bepaalde informatie niet te willen, dan krijgt hij die informatie niet, tenzij dit ernstig nadeel voor hemzelf of anderen oplevert. Dan krijgt de cliënt toch die informatie van de behandelaar.

Het recht van de cliënt op inzage in zijn dossier

Van iedere cliënt wordt een medisch dossier bijgehouden. Hierin staan alle gegevens die betrekking hebben op de cliënt en zijn behandeling, met als doel een kwalitatief hoogstaande behandeling te borgen. Omdat het dossier gaat over jouw lichaam en gezondheid kun je het uiteraard inzien, met uitzondering van de informatie die niet over jezelf gaat. Dat moet na aanvraag zo snel mogelijk geregeld worden. Een dossier mag ook niet worden ingezien door de cliënt als de persoonlijke levenssfeer van een derde daarmee wordt geschonden, of als goed als het in strijd is met goed hulpverlenerschap. Dat geldt zowel voor analoge (papieren) als digitale gegevens (draggers).

Op de hulpverlener na mag niemand anders het dossier bekijken, behalve als de cliënt daar toestemming voor geeft.

Je hebt recht op kopieën uit je dossier, waarvoor de behandelaar een redelijke bedrag in rekening mag brengen. Je bent daarna zelf verantwoordelijk voor de kopieën. Je moet er dus zelf voor zorgen dat die vertrouwelijke informatie niet in verkeerde handen valt.

Als je een andere kijk of mening hebt over zaken dan de mening die in je dossier staat, dan mag je je behandelaar vragen om het dossier te wijzigen of om jouw visie toe te voegen aan het dossier.

Medische dossiers moeten minimaal 15 jaar worden bewaard door je behandelaar. Als de cliënt een officieel verzoek doet om het dossier te vernietigen, dan moet binnen 3 maanden gebeurd zijn. Een uitzondering hierop geldt wanneer vernietiging van het dossier in strijd is met de wet of als vernietiging nadeel voor een ander dan de patiënt kan opleveren. Bijvoorbeeld

bij aandoeningen die mogelijk erfelijk bepaald zijn. In het belang van anderen zal een goede behandelaar zo'n verzoek om vernietiging daarom niet inwilligen.

Beeld- en geluidopnamen

Het is toegestaan dat er door de cliënt opnamen worden gemaakt van therapiegesprekken. Ook hier geldt echter dat je na afloop zelf verantwoordelijk bent voor de kopieën. De hulpverlener is op geen enkele wijze aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van het in het openbaar komen van dit materiaal. Je moet er dus zelf voor zorgen dat die vertrouwelijke informatie niet in verkeerde handen valt.

De therapeut maakt soms beeld- en geluidopnamen ter ondersteuning van de therapie. Worden de opnamen niet meteen vernietigd maar bewaard, dan maken ze deel uit van het dossier en kan de cliënt de opnamen inzien en vragen om een kopie. De therapeut kan dit weigeren indien het goed hulpverlenerschap dit in de weg staat.

Het recht van de cliënt op bescherming van zijn privacy

De behandelaar moet de privacy van de patiënt beschermen en bewaren. Alles moet vertrouwelijk worden behandeld. Hij mag geen enkele informatie aan derden verstrekken, ook niet aan naaste familie van de cliënt, behalve als de cliënt daar uitdrukkelijk toestemming voor heeft gegeven.

Een uitzondering op deze regel geldt als de behandelaar weet dat de cliënt zichzelf of anderen in gevaar zal brengen. Dan mag hij, onder strikte voorwaarden, het beroepsgeheim schenden.

Als er bij de behandelaar signalen binnenkomen (of vermoedens bestaan) van kindermishandeling of huiselijk geweld, dan zal de Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld gevolgd worden. Deze is per 1 juli 2013 verplicht. In het dossier van de cliënt registreert de hulpverlener alle genomen stappen, de afwegingen die hierbij zijn gemaakt, de collegiale adviezen en de afweging om wel of geen melding te doen bij het AMK.

Ook na een evt. overlijden van een cliënt hebben anderen geen recht op inzage in het dossier, behalve als de behandelaar zeker weet dat de cliënt daar geen bezwaar tegen gehad zou hebben.

Zonder toestemming van de cliënt kunnen wel gegevens aan derden verstrekt worden ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek, als het vragen van toestemming niet mogelijk is en de cliënt niet wordt geschaad, of het vragen van toestemming niet redelijk is en de gegevens niet tot de cliënt herleidbaar zijn. Als een cliënt echter uitdrukkelijk bezwaar heeft gemaakt tegen het gebruiken van gegevens ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek, dan mag de zorgverlener geen gegevens gebruiken of doorgeven.

Het wetenschappelijk onderzoek moet wel een algemeen belang dienen en het moet niet ook zonder de cliëntgegevens uitgevoerd kunnen worden. Als er gegevens ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek doorgegeven worden, dan wordt dat door de zorgverlener in het dossier genoteerd.

De plichten van de cliënt

De cliënt moet zijn behandelaar eerlijk en volledig op de hoogte stellen van zijn problemen. Met juiste en volledige informatie kan de zorgverlener sneller en beter een diagnose stellen en kan hij beter zorg verlenen. Dit klinkt logisch en redelijk, maar vaak worden uit schaamte, gemakzucht of onverschilligheid, of in de overtuiging dat het onbelangrijk is, zaken achtergehouden of anders voorgesteld.

Verder is het belangrijk dat de cliënt de bedoeling heeft om met zijn behandelaar mee te werken en zijn adviezen op te volgen.

Een andere verplichting van de cliënt is de behandelaar volgens afspraak te betalen voor zijn diensten.

Het recht van de zorgverlener om verzoeken van een cliënt te weigeren

Voor bepaalde beroepen in de (geestelijke) gezondheidszorg gelden professionele standaards. De behandelaar heeft het recht om niet op een onredelijk verlangen van de patiënt in te gaan. De zorgverlener laat zich bij nemen van zijn beslissingen leiden door zijn eigen deskundigheid.